

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ

Ο ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ... ΖΩΓΡΑΦΟΣ !...

Τα παλιά, γραφικάξήτριά. Σκίτσά με μελάνη, νερό και... καφέ ! Τι γράφει ο Θεόφιλος Γκατιέ για τα σκίτσα του. 'Η έκδοσις του Λευκώματος του Ουγκώ. 'Ο Ουγκώ διατάζει, φεββάται, μα στο τέλος άποφασίζει. 'Ο τρέμος της κριτικής κλπ. κλπ.

Πολλοί είνε εκείνοι οι άποιοι θά έκταλαγόν όταν άκούσουν ότι ο Βίκτωρ Ουγκώ, ο ποιητικός αυτός κολοσσός του 19ου αιώνος, του άποιοι το δνομα συνδέεται με τόσα φιλολογικά άριστουργήματα, είχε μεγάλη επίδοσις και στη ζωγραφική. Και θίως, όπως θά ίδουμε παρακάτω, το ζωγραφικό τάλαντο του μεγαλοφυούς ποιητού ήταν κάτ. το εξαετατικό.

'Ο Βίκτωρ Ουγκώ στα μικρά του χρόνια δεν αισθανόταν καμιά κλίσι προς τη ζωγραφική. 'Εδιδάχθηκε βέβαια στο σχολείο λίγη ιχογογραφία και όπως ήταν έπιμελής και προσεκτικός, έμαθε να κάνει διάφορα σχέδια, χωρίς καμιά άξια, σαν αυτό που σκαρώνουν τα παιδιά. 'Η άλήθεια όμως είναι ότι τον έτραβούσε περισσότερο ή μικρολογία παρά ή καλλιτεχνία.

'Όταν ζωγράφιζα για πρώτη φορά, έλεγε άργότερα σ' ένα φίλο του, ήμουν άνωτος παιδί. Έίχαμε πάει έκδοσις μ' ένα λεωφορείο στα περίχωρα του Παριούσι. Σ' αυτή την έκδοσις είχα λάβει μέρος κ' έγώ, συνοδεύοντας κάποια κτίρια. Σ' ένα χωριό το άμαζί στάθηκε για σ' άλλισή τ' άλογα. Κατεβήκαμε άμέσως και μπήκαμε μέσα σέ μια έκκλησία, που βρισκόταν έκει κοντά. Μεγάλη αντίδοσις μου έκανε ή άριδια αυτού του ναού και θέλησα να την σχεδιάσω. Άρχισα γρήγορα την δουλειά, γιατί δεν είχα στην διαθέσιμ μοι παρά άεκα λεπτόν καιρό. 'Όταν σέ λίγο με είδοποιήσαν ότι το λεωφορείο ήταν έτοιμο να φύγει, έγώ, είχα τελειώσει κίλλας το σχεδιασμάριμα και το σχέδιο μου γ' άνάμνησι. Τότε κετάλαβα, για πρώτη φορά, πόσο μπορούσε να με ώφελήσσι στις φιλολογικές έργασίες μου ή αντίγραφή της κτίσεως. Και παρή τις εβρονίσεις της συνταξιδιωτικής μου γ' αυτό του ζωγραφίσιμα, ή πρώτη αυτή έπιτυχία, άπόπειρα μου έδωσε θάρρος, και από τότε αντίγραφα μ' εύκολία έτι, μου κινούσε την προσοχή στα μισαιωνικά κτίρια των μερών που έπισκεπτόμουν. 'Το κίλιμα κάθε τόπου τρέπει να ζέρτε ότι έφαράξεται με την άρχιτεκτονική του. 'Η γωνιώδης στιγμή δείχνει βροχή, ή κανονική ήλιο και ή πλασοπέστη άγίρια.

Σιγά-σιγά το σχέδιοσισμα έγινε για τον Ουγκώ πραγματική διασκέδισι. Ζωγράφιζε παιδι διαρκώς, ζωγράφιζε για να διατυπώσι μια σκέψη ή για να διασκεδάσι τα παιδιά του. 'Ετσι προχώρησε άρκετά στη ζωγραφική.

Πολλές φορές θέλωντας να αναπαύησι για λίγες στιγμές το κουρασμένο του πνεύμα, έσκόρπιζε στην τύχη διάφορες γραμμές στο περιθώριο των χειρογράφων του. 'Η γραμμές αυτές στην άρχή έμοιαζαν μ' ένα σύννεφο, έπειτα το σύννεφο γινόταν πύργος και στον πύργο φαινογράφιζαν σιγά-σιγά πόρτες, παράθυρα κλπ. Άλλοτε πάλι σχεδιάζε ένα τεράστιο λουλούδι πλημμυρισμένο από φώς, το όποιον μεταβαλλόταν κατόπι σέ άγιοι έρεσις ή σέ πένθιμο τοπίο.

Μόλις τρεβόδισε λίγες γραμμές, τοιχοχόταν ή έμπνευσις άμέσως. Με την βοήθεια του έξαετατικού μνημονικού του μπορούσε να σχεδιογραφηση άκριβώς ένα κάστρο λ. γ. που τó είχε δει πρό τριών έτων. 'Αν έπεφτε ποτέ καμιά μελάνια άπάνω στί χαρτί, σέ αυτό το θέλι, αυτός δεν άγούσε να δώση σχήμα σ' αυτή την ιουεταλιά, ή όποια γινόταν ένα ώμοιο σχεδισμα, που άπλωνόταν σιγά-σιγά και μεγάλωνε δσο έπέτρεπε ή έκτασι του φύλλου. 'Ετσι από μια σταλιά μελάνης που είχε πέσει στί χαρτί, λαφονότασε σέ λίγο ένα έργο τέλει στήν έκτέλεσι και δυνατό στην έμπνευσι.

'Όστούς ο Βίκτωρ Ουγκώ δεν μεταχειριζόταν ποτέ τα ίδια μέσα με τους άλλους ζωγράφους.

— Πολλές φορές, έλεγε ώφελόντας, μου σιευταίνε να χρησιμοποήσω το καλαμάκι μου ως πινέλο και να κόμω άνοιχτότερα τα χρώματα, χίνοντας στί χαρτί το μισό νερό του ποτηριού μου ή θινάσσοντας μερικάς σταγόνες του καφέ μου.

Τά περισσότερα άπ' τα σχεδιογραφήματα του Ουγκώ δειχόντου με μεγάλο του θαυμασμό προς τα τοπεία και τά μέγαρα τών παρά τον Ρήνον χωριών. 'Επίσης είχε προτίμησι στί μεσαιωνα, τόν όποιον άνέστησε

κάτωσ με τά έργα του. Άγατούς επίσης τα χαμώλαδα, τά γκρομ-σμένα άρχοντάσπισα, κάθε παλιό έρεσιπο.

'Ο Θεόφιλος Γκατιέ, ο άποιος ήταν και ειδικότατος τεχνονόγης στα ζητήματα της ζωγραφικής, στην όποια είχε διακρίθι, πριν έμ-δοθι στην ποιήσι, λέγει τά έξης σχετικά με το θέμα μας :

«'Ο Βίκτωρ Ουγκώ δεν είνε μόνο ποιητής, αλλά και ζωγράφος και ζωγράφος έξαιρετικός μάλιστα. Στά ταξείδια του σχεδιάζει, δει, του κάνει εντύπωσι : Κορυφές λόφων, σύννεφα με παράξενο σχήμα, πόρτες ή παράθυρα γραφικώς παληών σπιτιών, παλιή καμπαναριά. Στήν άρχή παίρνει μονάχα σημειώσεις κ' έπειτα, τó βράδυ, σ' ο πανδοχείο όπου θά καταλύθι ζωγραφίζει τó θέμα του, του βάσει φωτοσκιάσεις, τó τελειοποιεί. Κι' έτσι τó άμορφο σχέδιο που πάρθηκε βιαστικά, πάνω στί γόνατο ή στί καπέλλο μας στί τρανιάγματα τού άμασιού ή στί σίλλο τού βαρσιού, γίνεται έργο, που καταλήσσει κι' αυτός τούς καλλιτέχνους... 'Ο Βίκτωρ Ουγκώ, λέγει άλλο, ονοματίσσι τούς ζωγράφους τής έποχης του, ζωγράφιζε δσο ζωγραφίζουμε κι' έμεις : Τή θ' άλασα, την έξοχή, την πόλι και τούς άνθρώπους. 'Εκτός αυτών όμως ζωγραφίζει κι' δσο δεν μπορούμε να ζωγραφίσουμε έμεις : Τó άπειρο και τó άόρατο, τής θανάτις έκτάσεις, τó άπίθανο γλάσιο τού ουρανού, τή βροχή που τραγουδάει και τόν άγιο που διαβαίνει. 'Ες ποιητής με σκιαβώνει, ως τοπειγράφος με μαγεύει.»

'Ο Βίκτωρ Ουγκώ

Τα πρώτα σχεδιογραφήματα του ποιητού συνεκτενήθησαν άπο τόν έκδοτή Καστέλ και βήγαν σέ λευκισμα, με πρόλογο του Θεόφιλου Γκατιέ, που ήταν άρκετά δέ πολλές γλάδες αντίτυπων. Στί σχετικά με τó ζήτημα της έκδόσεως γράμμα του έκδότη, ο Ουγκώ απάντησε με την κατωτέρω έπιστολή, γιεντί η μετροφοσίησι, στην όποια δεν μάς έχει συνηθίσει και τόσο ο ήμετερος άρχηγός του οφαιμιστιού :

'Αγαπητέ μου κύριε Καστέλ,

'Η τύχη τó έφερε να ήθε μερικά δνομια σχεδιογραφήματων τά όποια έκανα σέ όδες άνειροπολήσεις με τή μελάνη που άπόμεινε στην πένα μου, έπάνω στί περιθώρια ή στί καλύμματα των χειρογράφων. Άυτά τά πράγματα θέλετε, καθώς μου γράφετε, να τά δημοσιεύσετε και άνολα βίνετε προς σας να τά έυλογραφήσετε, ζήτησε δέ τή συγκρατάθει μου. 'Οση όμως κι' άν είνε ή τέχνη του έυλογράφου σας προβούμαι ότι ή γραμμές έκείνες της πέννας, που έχουν ειχη άξία τις περισσότερες φορές άπάνω στί χαρτί, δεν θ' αποδοθούν και τόσο τέλεια.

Παρ' όλην όμως την έπιπονη, ο Ουγκώ αναγκάστηκε στί τέλος να συγκρατεθι στην έκδοσι τών σχεδιογραφήματων του, υπό τόν όρον όμως τά κέρδη που θά προέλθουν άπο την πώλησι τού λευκώματος να διατεθούν για τó φτωχό παιδί.

Και ο ποιητής τελειώνει τó σχετικά γράμμα του ως έξης :

«'Ομολογώ ότι ποτέ δεν τó φανταζόμουν ότι τά ίχογορησμάτια μου, όπως τά όνομάζετε με έπιμελία ήταν δυνατόν να προσκλήσουν την προσοχή ενός ειδήμονος έκδότη σαν εός. 'Ας γίνη όμως τόδε-λημά σας, άς βγούν στί φως τής δημοσιότητος, άν και δεν ήγιναν γι' αυτό τó σκοπό. Μολαταύτα στί έξης έχι δικαίωμα άπάνω μου γ' κριτική, γεγονός που με κάνει να τρέμω. Είμαι βέβαιος ώστόσο ότι τά φτωχά μου, τά καυμένα μου σκίτσα, θά τά κρύνουν ως πολύ καλά.»

ΤΑ ΕΥΣΕΥΑ ΚΑΙ ΤΑ ΚΟΥΤΑ

'Ο κ. Χ... κατόπι φροδερόν οικογενειακών άτυχημάτων λαβαίνει έπί τέλους την τραγική άπόφασι να τεμαχισή τόν βίο του. Μή θέλοντας όμως να κληροδοτήση στους άλογόνοους τόν ένα δνομια στυγματισμένο, άφινει στί τραπέζι ένα γράμμα για τούς οικείους του, άπου γράφει τά έξης :

«Δέν έπιθυμώ να πιστευθι ότι ήμικότησες. 'Ο θάνατός μου αρνήθη μάλλον εκ τυχαίας έκταρωσ-κροτήσεως τού όπλου, τó άπαιόν θ' καθάρισα !

